

Markus Lüpertz

Gedichte
Básně

Vybral a přeložil
Jaromír Typlt
(2000)

Stirb nicht mit den Problemen deiner Zeit – Die Zeit ist reif – Wir sind der neue Mittelpunkt – Die Leichtfertigen und das ist eine Drohung werden durch ihre Werke entlarvt – Fürchterliche und ständige Beweise ewiges Belastungsmaterial – Es entwickelt sich endlich eine Elite ein Adel der Maler – Nicht für jeden – Nicht für die Straße – Nicht zum Anfassen – Nicht zum Anziehen – Malerei das Leichentuch nieder Gedanken und Ansichten – Schnee für Blinde – Steht die Kunst stolz ohne sich anzubiedern dem zur Verfügung der sie liebt – Will umworben sein und nicht benutzt – Bereichert sich die Malerei ständig und ohne Rücksicht mit hervorragenden Leistungen ihrer willig genialen Diener – Mönch in der Kathedrale Kunst – Schwärmt der Künstler vom Gegenteil – Lebt in der Einsamkeit des Wissens – Andere Zeitalter werden erst die Qualität der Zeitgenossen vergangener Verachtung sehen und die Blindheit nicht begreifen – Es wird wieder eine Epoche die andere verhöhnen und in der Geschichte bestraft werden –

Geisteskrieg – Die Schlacht ist geschlagen wir haben Besatzungszeit – Schon lange Inquisition – Verblödung hat Hörner – Sie wird von der Dummheit in Umarmung mit der Stumpfheit erwischt – Die Zeit gebärdet sich – Kunstbeerdiger – Zimmern Särge aus Blumen – Versenken die in frisch angelegte Wüstenteiche und Frösche mit Totenköpfen spielen Hamster und Sichel – Und Hoffnung –

Und doch glüht und blüht in wenigen zwar aber stetig stark der Zwang das Meer anzuhalten die goldene Körner der Welt zu zählen und im Federkleid des Kuckucks das Feuer zu durchschreiten – Seht in die Höhe wo die Luft kalt und das Licht weiß wird und das Unkraut angegeben hat und der Jüngling einen langen roten Bart trägt und Haare auf den Schultern – Wo die Sichel des Mondes ein schiefes Grinsen dem Eierkopf Weltall anklebt – Treibt mich – Treibt euch – Vorwärts – Hetzt und jagt – Peitscht die Melodie der Kunst aus den stumpf gewordenen Geistern – Säht den Frühling in die zugefrorenen Tümpelaugen greiser Jungen deren Locken im Frühreifrost ertarrt sind – Zündet Feuer in den Händen und erzählt daß der "Schmerz Leben" – Dem "Schmerz des Nichts" oder dem "Nichtschmerz des Nichts" – Vorzuziehen ist – Stirbt nicht mit den Problemen deiner Zeit

Neumírej s problémy své doby – Doba je zralá – My jsme ten nový středobod – Lehkovážné a to budiž výstrahou usvědčí jejich vlastní díla – Trvalé a děsné důkazy věčného přitěžujícího materiálu – Tak se konečně utváří určitá elita malířská šlechta – Ne pro každého – Ne pro ulici – Ne k osahávání – Ne k odívání – Malířství jako příkrov nízkých myšlenek a názorů – Sníh pro slepé – Jakou pýchu cítíš z umění když se bez náznaku podbízení vydává tomu kdo je miluje – Chce být žádoucí a ne používané – Bez ustání a zcela bezohledně se malířství obohacuje vynikajícími výkony svých povolně geniálních služebníků – Mnich v katedrále Umění – Je to protiklad, po čem umělec blouzní – Žije v osamělosti vědění – Teprve jiná staletí spatří kvalitu těch kteří zůstali v opovržení svých současníků a nikdo nebude chápat tu zaslepenost – Přejde znovu epocha které se ostatní vysmějí a budou za to ztrestány dějinami –

Duchovní boj – Prohrána bitva teď je čas obsazení – Už dávno Inkvizice – Zblbnutí má rohy – Tak ho Hloupost přistihne v náruči Tuposti – Doba se tváří – Hrobaři umění – Z květů sbíjejí rakve – Spouštějí je do rybníků čerstvě založených uprostřed pustin a žábám se smrtihlavy zbývá sehrát srp a klátivo – A naděje –

A přece je tu žhnutí a pnutí v nemnohých sice ale v setrvalé síle zadržet moře spočítat zlatá zrnka světa a v šatu z kukaččího peří prostoupit ohněm – Vzhlédněte do výšek kde vzduch chladne a světlo zbělává a plevel to vzdává a mládenec zarůstá rudými vousy a vlasy mu spadají po ramena – Kde srpek měsíce vejčité hlavě vesmíru přilipává křivý úšklebek – Žeňte mě – Žeňte sebe – Kupředu – Štvěte a lovte – Vytřískajte melodii umění z těch otupělých duchů – Zasiňte jaro do ledového pohledu přestárých mladíčků jejichž kadeře tak záhy ztuhly jinovatkou – Zažehněte oheň v rukou a mluvte o tom že "bolest života" – Ať už před "bolestí ničeho" nebo "bezbolestí ničeho" – Vždycky přednější – Neumírej s problémy své doby

“Ein Spaziergang“

Mit dem Sheriff im Walde habe ich Frieden geschlossen.
Der Eichelhäher schreit nicht mehr, warnt nicht mehr.
Ich laufe ungestört,
das heißt ich störe keinen,
also laufe ich im Wald –
nein im Hain –
im Kolbenhain zu Berlin.
Ein Hain, ein Busch,
vielleicht ein Durchgangswald;
dadurch intim, ungestört.
Ich, im Hain, beobachtet von meinem Freund
dem Sheriff,
vom Eichelhähersheriff.
Zwischen dem frischen Grün, das neu sich zeigt,
an spirrig, sperrigen Ästen,
alten winterschwarzen Baustämmen
und Blättergräbern,
die noch bräunlich faulig den Boden bedecken.
Zwischen Bäumen, Sträuchern, Bodenblumen,
langem Licht,
noch morgens –
noch schräg –
noch kalt –
das Licht,
dolcht es das Licht –
oder bohrt das Licht sich durch,
läßt Grün grün werden.
Leuchtendes Grün, das sich abhebt –
sphärisch fast im Geästel tanzt.
Zwischen all dem und das als Hintergrund,
tanzt die bronzene Gestalt eines Tänzers.

Die erstarrte Bewegung bekommt eine eigene Härte
in all dem Flirren,
im geschwätzigen Umfeld,

“Na procházce“

S lesním šerifem uzavřel jsem mír.
Teď už nekřičí, sojka, teď už nevaruje.
Procházím se nerušeně,
to znamená neruším nikoho,
tak si lesem procházím –
spíš hájkem –
je to Kolbský háj kousek od Berlína.
Hájek, porost,
snad lesík na pár kroků;
tím intimní, nerušený.
V hájku já, pod dozorem šerifa
sojky,
mého přítele.
Mezi čerstvou zelení, jež právě vyrašila,
podél trsitých zátarasů větví
a černajících se starých kmenů,
po nánosech listí,
které dosud hnilobnou hnědí pokrývají zem.
Mezi stromy, keři, rostlinkami,
v dlouhém světle,
ještě jitřním,
ještě šikmém,
ještě chladném
– to světlo,
to světlo ostří si břit –
anebo se to světlo samo probodává,
nechává zazelenat zeleň.
Zářivou zeleň, jež se vzdouvá –
skoro sféricky ve větroví tančí.
Mezi tím vším a na pozadí toho
roztančená postava tanečníka.

Ten utkvělý pohyb získává zvláštní tvrdost
ve všem tom tetelení,
ve švitořivém ruchu kolem,

in dem Universum aus wildgewordener Natur,
alle Jahre wieder wildwerdender Natur.
Tantz starr der Tänzer,
starrt mit dem einmal gegebenen Blick,
schwarz monumental;
dann versteckt
oder er versucht sich zu verstecken
oder die Bäume verstecken ihn,
damit er ausruhen kann
von seinen ewigen Tanz.
Tanzt er für dich,
für mich,
nach dem Willen des Künstlers,
der ihn, den Tänzer schuf.
Bein hoch –
auf einem Bein
reingedrehte, angewinkelte Arme, stampfend,
die Erde stampfend,
denkt man,
aber es geschieht nicht.
Treten könnte man es auch nennen,
eine Schlange zertrennend
Blumen auch.
Also, ein friedlicher Treter.
Ein Friedlicher Treter ist ein Tänzer.
Friedlich nicht im Wesen, sondern im Unvermögen
(er kann nicht, es scheint nur so).
Ist das richtig?
Handlung?
Ist Handlung bei Skulpturen möglich,
nicht zu illustrativ?
Entläßt der Künstler nicht sein Werk
in eine Hilflosigkeit,
in eine nicht zu erfüllende Erwartung,
nimmt nicht die Bewegung die Würde?

Denk ich so!
Es ist besser denke ich,
die Skulptur verschließt sich,
verweigert sich.

v univerzu zdivočelé přírody,
rok co rok znovu divočící přírody.
Utkvěle tančí ten tanečník,
zírá tu pohledem jednou daným,
černě monumentální;
potom se ukrývá
anebo hledá úkryt
nebo ho skryjí stromy,
aby si mohl oddechnout
od svého věčného tance.
To pro tebe tančí,
pro mě,
podle vůle umělce,
jenž ho stvořil, tanečníka.
Nohu do výše –
na jedné noze
paže vtažené, ostré lokty, dupaje,
zem zadupáváje
bezmála,
ale ne doslova.
Pošlapávání, i tak by se to dalo nazvat,
když šlape po hadu
i po květině.
Takový pokojný pošlapávač.
Pokojný pošlapávač je tanečník.
Pokojný ani ne tak z bytosti, jako z neschopnosti
(nemůže totiž, to se jen tak zdá).
Sedí to?
Děj?
Snese vůbec socha děj,
není to až příliš popisné?
Což nepropouští umělec dílo
do bezmocnosti,
do očekávání, jež se nikdy nenaplní,
a neztrácí se každým pohybem důstojnost?

Moje řeč!
Mám za to, že je lepší,
když se socha uzavírá,
když se vzpírá.

Soll Kraft verraten, sie nicht zeigen –
soll tänzerische Möglichkeiten haben, ahnen lassen.
Es soll Legenden geben,
keine ablesbare Beweise.
In der Fantasie des Betrachters
soll sie alles oder nichts können,
soll Superman oder Minnesänger
oder gar nichts...
oder nur beunruhigen.
Würde –
nur darum geht es.
Der Blick der Skulptur muß weitergehen –
durch dich hindurch
oder über dich hinweg,
du mußt mit ihr, der Skulptur, die Richtung suchen
in die sie schaut und sie nicht finden.
Unerklärbar aber voller Inspiration
muß sie dies bißchen Göttlichkeit haben,
die nur eine barocke Übertreibung,
Bewegung, verhindert.
Gehe ich weiter bis zur begrenzenden Straße,
die den Hain abschneidet,
laut abschneidet,
geschäftig wie immer große Straßen,
angeberisch betriebsvoll,
trennen sie ab,
beenden das Grün.
Stehe ich etwas tiefer,
schaue schräg nach oben
durch begrenzenden Bäumchen hindurch,
auf huschende Schatten
vorbeirasender Autos
wie Autos immer rasen müssen,
wenn man von ihnen spricht.

Sílu má prozrazovat, ne stavět na odiv,
má mít taneční vlohy, ale jen tušené.
Má vyvolávat legendy,
ne podávat důkazy.
Ve fantazii pozorovatele
má být schopna všeho nebo ničeho,
tak trochu superman nebo minnesänger
nebo zhola nic...
nebo aspoň zdroj znepokojení.
Důstojnost –
jen o tu jde.
Pohled sochy se nesmí zastavit –
má procházet skrze tebe
nebo přes tebe někam do daleka,
a ty s ní, s tou sochou, musíš hledat směr
kterým se dívá a věčně ho jen míjet, nenalézat.
Nevysvětlitelná ale plná inspirace
musí mít v sobě kousek božství,
právě tolik aby to zabránilo pohybu,
oné barokní přepjatosti.
To už zacházím k silnici, k mezi,
která okrajuje můj hájek,
nahlas z něj krájí,
vytížená jako všechny velké silnice,
vychloubačné rušné,
jež vedví rozdělují
a zeleni staví hráz.
Stojím mírně v podhledu,
dívám se úkosem vzhůru
a skrze souvislou řadu stromků
sleduji míhající se stíny
aut která si to sviští kolem,
tak jak auta vždycky musí svištět,
když na ně přijde řeč.

Ich stolperte
schlug auf
lag benommen
dann kroch ich
durch den Schlamm
dann kroch ich
durch den Schlamm
wurde naß
kühl
breit
wand mich
sehnte mich nach Flügeln
begegnete dem Wurm
begegnete der Schlange
der Eidechse
verdurstete nicht
doch mit dem Wasser Dreck
färbte ich mich dunkel
denn es kam die Nacht
bis hin zum Fluß kroch ich
dann schwamm ich in das Meer aus Dunkelheit
dunkle Nacht
dunkler Fluß
und ich schwarz im Fluß
und naß
sehnte mich nach Flügeln
sehnte mich nach Flügeln
Flügeln aus Licht
Flügeln aus Gold

Zakopl jsem
praštil sebou
ležel v mrákotách
potom bahnem
jsem se plazil
potom bahnem
jsem se plazil
zmácel se
prostydnul
zplacatěl
stočený do klubka
prahnul jsem po křídlech
potkal jsem červa
potkal jsem hada
ještěrku
žízni jsem neumíral
a přece tím vodním kalem
jsem se začernil
nadešla totiž noc
proplazil jsem se až k řece
a vyplaval do moře temnoty
tmavá noc
tmavá řeka
a já černý v jejím temném toku
zmáčený
prahnul jsem po křídlech
prahnul jsem po křídlech
křídlech ze světla
křídlech ze zlata

Auf dem Gipfel stand ich
und die ferne Stadt
glühte
und es roch
und es dampfte
und über die Stadt hinaus
der Horizont
der nie begrenzt
das Ende von unendlich bestimmt
und auf dieser langen Linie
von mir bis dahin
auf dem Seil meiner Möglichkeit
tanzen die skurrilen Narren meiner Fantasie
vernebelt oft durch den Dampf
durch die Ferne
verdeckt durch Gewitter
Gewitter des Zorns
verdeckt durch die wattigen weichen Wolken der Verzweiflung
überscharft oft durch das Prisma der Tränen
sichtbar grell
dann reißt die Linie
und die Sehnsucht ist der Knoten
der die zerbrochene Welt
zusammenhält.

Stanul jsem na vrcholu
a tam v dálce
zažhnulo město
a hned zápach
a hned dým
a dál za tím městem
obzor
který nikdy neuzavírá
konec určený nekonečně
a na téhle dlouhé spojnici
ode mě až kdovíkam
na laně mých možností
tancují skurilní blázni mé fantazie
každou chvíli rozmazáni dýmem
dálkou
zahaleni bouří
bouří hněvu
zahaleni nadýchanými oblaky zoufalství
často krutě přeastřováni prizmatem slz
očividně křiklaví
tady se ale spojnice trhá
a zůstává touha to pouto,
díky kterému se svět
pořád ještě nerozpadl.

ich bitte euch, laßt mich leben
verachtet die kleinkinder unseres berufes,
die amateurs, die mitmacher, die frömmeler
liebt den bohème, ich bin ein bohème, liebt mich
habt achtung vor dem künstler
habt achtung vor mir
denkt über den künstler nach
denkt über mich nach, ich bin ein künstler
wie der vogel in der luft
wie die blume auf der wiese
seid nicht der jäger der den vogel oder die kuh die die blume frißt
zäunt mich nicht ein, um mich zu schützen
mach mich nicht heilig
sperrt mich nicht in einen käfig vor den gefahren
laßt die welt mich bedrohen, ich will mich wehren
laßt mich verkommen, wenn ich will
tretet mich, wenn ich es fordere, retter mich nicht
gebt mir keinen sozialen stand
verlangt nicht, daß ich streike
ich habe ein totaleres engagement, als ihr mir bieten könnt
macht mich nicht so klein, wie ihr in euren gruppen,
zusammenkünften und betabenden
kommt, aber laßt mich
geht, aber nehmt mich nicht mit
findet euch ab mit mir, es geht kein weg vorbei
es gibt kein mittel gegen mich
ich bin wie der regen
ich bringe in euch die blumem zu blühen,
die erde zum atmen, die welt in euch erträglich zu finden
freut euch, denn ich habe die angst
hütet euch vor meinen bildern
hängt sie ab
dreht sie mit dem gesicht zur wand
bedauert die wand
aber ich bitte euch, laßt mich leben

jen vás prosím, nechte mě žít,
pohrdejte nedochůdčaty našeho povolání
amatéry, nohsledy, svatoušky
zamilujte si bohéma, já jsem bohém, zamilujte si mě
mějte se na pozoru před umělcem
mějte se na pozoru přede mnou
rozjímejte nad umělcem
rozjímejte nade mnou, já jsem umělec
jako pták ve vzduchu
jako květ na louce
nebuďte lovcem co toho ptáka sežere ani krávou která sežere květ
neoplocujte mě, abych byl chráněn
nedělejte ze mě svatého
neuzavírejte mě před nebezpečím do klece
ať mě svět ohrožuje, chci se bránit
nechte mě zpustnout, když se mi chce
kopněte mě, když si to žádám, nezachraňujte mě
nepřiznávejte mi žádné společenské postavení
nepožadujte po mně, abych stávkoval
jsem do věcí vtažen tak, jak bych to s vámi jen stěží dokázal
nedělejte mě tak malým, jako jste sami v těch vašich skupinách
svazech a duchovních kroužcích
přijďte, ale mě vynechte
jděte, ale mě neberte s sebou
smiřte se se mnou, jinudy cesta nevede
není proti mně nic, žádný prostředek
jsem jako déšť
hledte jak ve vás mou zásluhou rozkvétají květiny
půda dýchá jak váš svět začíná být snesitelný
radujte se, vždyť strach zůstal mně
střežte se mých obrazů
svěšte je
obraťte je čelem ke zdi
politujte tu zed'
ale prosím vás, nechte mě žít